

S

Ygn. akt: I C 1423/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2023 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący: sędzia Juliusz Ciejek

Protokolant: sekretarz sądowy Anna Kosowska

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2023 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. G. i S. G.**

przeciwko (...) **Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zapłatę i ustalenie lub zapłatę

zasądza od pozwanego na rzecz powodów P. G. i S. G. łącznie kwotę 132.021 zł 21 gr (sto trzydzieści dwa tysiące dwadzieścia jeden złotych dwadzieścia jeden groszy) za jednoczesnym zaoferowaniem przez powodów zwrotu pozwanemu kwoty otrzymanej, to jest 119.516 zł 67 gr (sto dziewiętnaście tysięcy pięćset szesnaście złotych sześćdziesiąt siedem groszy),

zasądza od pozwanego na rzecz powodów P. G. i S. G. łącznie odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 12.504 zł 54 gr od dnia 9 listopada 2023 r. do dnia zapłaty,

ustala nieistnienie stosunku prawnego między stronami wynikającego z umowy o kredyt nr (...) z dnia 28.04.2008 r. zawartej między powodami, a poprzednikiem prawnym pozwanego (Bank (...) S.A.),

w pozostałym zakresie powództwo oddala,

zasądza od pozwanego na rzecz powodów tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 11.834 (jedenaście tysięcy osiemset trzydzieści cztery) zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty, w tym kwotę 10.834 (dziesięć tysięcy osiemset trzydzieści cztery) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 1423/21

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 23 grudnia 2021 r. przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej: Bank) powodowie P. G. i S. G. wniesli o:

z uwagi na bezwzględną nieważność umowy o kredyt nr (...) z dnia 28 kwietnia 2008 r.:

o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz łącznie kwoty 132.021,21 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tej kwoty od dnia 29 października 2021 r. do dnia zapłaty - z tytułu zwrotu wszystkich świadczeń otrzymanych od strony powodowej przez pozwanego i jego poprzednika prawnego, Bank (...) S.A., w okresie od dnia

2 maja 2008 r. do dnia 6 września 2021 r. na podstawie ww. umowy o kredyt, jako świadczeń nienależnych z uwagi na bezwzględną nieważność tejże umowy w całości, oraz

o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego między stronami wynikającego z umowy o kredyt nr (...) zawartej w dniu 28 kwietnia 2008 r. między stroną powodową a poprzednikiem prawnym pozwanego (Bank (...) S.A.);

ewentualnie, w przypadku uznania przez Sąd związania stron umową co do zasady:

o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz łącznie kwoty 55.079,06 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tej kwoty od dnia 29 października 2021 r. do dnia zapłaty - z tytułu zwrotu świadczeń strony powodowej w części nienależnie pobranej przez pozwanego i jego poprzednika prawnego w okresie od dnia 2 maja 2008 r. do dnia 6 września 2021 r. na podstawie abuzywnych postanowień denominacyjnych umowy o kredyt nr (...) zawartej w dniu 28 kwietnia 2008 r., oraz

z uwagi na abuzywność klauzuli (...) umowy o kredyt nr (...) z dnia 28 kwietnia 2008 r. - o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz łącznie kwoty 1.609,13 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tej od dnia 29 października 2021 r. do dnia zapłaty - z tytułu zwrotu świadczenia strony powodowej nienależnie pobranego przez bank w dniach 2 maja 2008 r. oraz 5 czerwca 2013 r. jako składka ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

Nadto wnieśli o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej stawce oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tych kwot od dnia uprawomocnienia się orzeczenia zasądającego te koszty do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu wskazali, że umowa jest sprzeczna z przepisami prawa cywilnego i prawa bankowego w stopniu skutkującym jej nieważnością, a przynajmniej bezskutecznością kwestionowanych postanowień. Na umowny mechanizm waloryzacji składają się postanowienia: § 1 ust. 1, § 17 pkt 1, § 2 ust. 3 pkt 1 i § 18 ust. 3 umowy oraz § 37 ust. 1, § 37 ust. 2, § 38 ust. 1, § 40 ust. 1-2 regulaminu dotyczące wprowadzenia klauzuli indeksującej świadczenie stron dwoma miernikami wartości określanymi dowolnie przez pozwanego. Ponadto w umowie obciążono kredytobiorców obowiązkiem refinansowania składek ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, który to mechanizm zawarty jest w postanowieniach: § 6 ust. 2 pkt 1, § 7 pkt 15, § 13 ust. 2 pkt 2 lit. c umowy oraz § 2 ust. 1 pkt 6 i § 38 ust. 1, § 10 ust. 2 pkt 3, § 10 ust. 3, § 10 ust. 4 i § 11 ust. 3 regulaminu. Na skutek nieważności umowy całość środków pobranych od strony powodowej stanowi świadczenie nienależne, którego zwrotu strona powodowa domaga się w oparciu o art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c.

(pozew k. 4-23v)

Pozwany bank (...) S.A. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych z uwzględnieniem uiszczonej opłaty skarbowej od złożonego dokumentu pełnomocnictwa oraz odsetek w przypadku opóźnienia w zapłacie.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew wskazał, że zakwestionowane w pozwie klauzule są w pełni skuteczne, a zawarta przez strony umowa kredytu ważna. Zarzuty powodów związane z sposobem ustalania przez pozwanego Tabeli Kursów Walut nie wpływają zaś w żaden sposób na ważność umowy. Nawet hipotetyczne przyjęcie abuzywności kwestionowanych postanowień dotyczących odesłania do kursów z Tabeli nie pociąga za sobą wniosku, że umowa kredytu jest nieważna. Zakwestionował roszczenie powodów zarówno co do zasady jak i wysokości. Przyznał, że poprzednik prawny zawarł z powodami umowę kredytu, następnie aneks i udzielił kredytu w kwocie 57.942,61 CHF. Wskazał, że kredyt został powodom udostępniony i przez nich wykorzystany. Pozwany zaprzeczył temu, że:

- umowa kredytu jest nieważna lub jakiegokolwiek postanowienia umowy kredytu lub regulaminu mają charakter abuzywny,

- umowa kredytu zawiera niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.,
- warunki umowy bądź sama umowa jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interes powoda,
- strony rzekomo nie uzgodniły kwoty kredytu w (...),
- bank nie przedstawił powodowi informacji o stosowaniu dwóch różnych kursów do wypłaty oraz spłat kredytu - kursów kupna i sprzedaży,
- pozwany w sposób zupełnie dowolny mógł ustalać kursy walutowe konieczne do ustalenia wysokości raty kredytowej,
- powód nie został poinformowany o ryzykach związanych z umową kredytu ani o prawach i obowiązkach z niej wynikających,
- bank nie ponosi ryzyka kursowego,
- umowa kredytu zawiera postanowienia rażąco godzące w równowagę kontraktową stron,
- brak jest podstaw do zastosowania dwóch różnych kursów (kursu kupna i kursu sprzedaży waluty) do rozliczania wypłaty i spłat kredytu oraz że bank nie wyjaśnił powodowi, że stosuje dwa różne kursy do rozliczenia umowy,
- powód posiada interes prawny w dochodzeniu roszczenia o ustalenie,
- bank w umowie kredytu w nieprawidłowy sposób skonstruował określenie świadczenia,
- umowa została jednostronnie narzucona przez pozwanego bank, nie dając powodowi możliwości negocjacji, a ostateczny kształt zawartej umowy kredytu nie był wynikiem wyborów powoda indywidualnych uzgodnień stron,
- w okresie wykonywania umowy kredytu bank pobrał od powoda jakiegokolwiek nienależne świadczenia, w szczególności w kwocie 132.021,21 PLN albo też by powód dokonał na rzecz banku jakichkolwiek nadpłat, a w tym w kwocie 55.076,06 PLN,
- powód dokonał na rzecz banku nienależnych wpłat tytułem ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w kwocie 1.609,13 zł.

Pozwany wskazał, że żądanie powodów stanowi nadużycie prawa.

(odpowiedź na pozew k. 66-115).

Pozwany pismem z dnia 13.06.2023 r. podniósł zarzut zatrzymania świadczeń spełnionych przez powodów na rzecz Banku, które miałyby podlegać zwrotowi na wypadek stwierdzenia przez Sąd, że umowa kredytu jest nieważna (trwale bezskuteczna) – do czasu zaoferowania przez powodów zwrotu świadczenia spełnionego przez Bank w postaci zapłaty kwoty 120.736,85 zł tj. wartości kapitału udostępnionego powodom na podstawie umowy kredytu.

(pismo procesowego pozwanego – k. 535-537, oświadczenie pozwanego – k. 528, 541)

Sąd ustalił, co następuje:

Pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. jest następcą prawnym Banku (...) S.A. z/s w W..

(bezsporne, wydruk z KRS dot. pozwanego k. 119-170)

Powodowie w dniu 21 kwietnia 2008 r. podpisali wniosek kredytowy o kredyt w kwocie 57.368,92 CHF. Kredyt miał być przeznaczony na nabycie lokalu do którego przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, koszt

aktu notarialnego oraz refinansowanie środków własnych. We wniosku powodowie wskazali, że są zatrudnieni na podstawie umowy o pracę. Powodowie osiągnęli dochód w PLN.

Powodowie składając wniosek o kredyt oświadczyli, że pracownik Banku (...) S.A. przedstawił im ofertę kredytu budowlanego w złotych i w walucie wymielanej, a po zapoznaniu się z tą ofertą, zdecydowali, że dokonują wyboru oferty kredytu w walucie wymielanej, mając pełną świadomość, iż w okresie obowiązywania umowy kredytu może nastąpić wzrost kursu waluty kredytu, co spowoduje podwyższenie kwoty kredytu, kwoty raty kapitałowo-odsetkowej przypadających do spłaty określonych w złotych. Ponadto, powodowie oświadczyli, że są świadomi, że oprocentowanie kredytu jest zmienne i w okresie obowiązywania umowy kredytu może ulec podwyższeniu w związku ze wzrostem stopy referencyjnej LIBOR, co spowoduje podwyższenie kwoty raty kapitałowo-odsetkowej przypadającej do spłaty. Potwierdzili również, że otrzymali informację o kosztach obsługi kredytu w przypadku niekorzystnej zmiany stopy procentowej.

(dowód: wniosek kredytowy k. 172-185, oświadczenie powodów – k. 186, zeznania powodów – k. 560v-561)

Pozwany wydał pozytywną decyzję kredytową.

(dowód: raport kredytowy – k. 196-199, decyzja kredytowa – k. 200-201)

W dniu 28 kwietnia 2008 r. powodowie jako konsumenci zawarli z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę nr (...) kredytu budowlanego w walucie wymielanej. Celem finansowania kredytu był zakup i remont spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, refinansowanie zaangażowanych środków własnych, pokrycie kosztów aktu notarialnego i opłatę prowizji przygotowawczej z tytułu udzielenia kredytu (§1 ust. 1 i 3 umowy).

Zgodnie z § 1 umowy bank udzielił kredytu w kwocie 57.942,61 CHF, z czego kwota 57.368,91 CHF była przeznaczona na sfinansowanie celu kredytu, zaś kwota 573,69 CHF na sfinansowanie należnej bankowi opłaty przygotowawczej, a kredytobiorcy zobowiązali się do jego wykorzystania zgodnie z umową.

Z tytułu udzielonego kredytu Bank pobrał jednorazowo bezzwrotną opłatę przygotowawczą w kwocie 573,69 CHF. Potrącenie przez bank opłaty z łącznej kwoty kredytu nastąpiło w dniu wypłaty pierwszej transzy kredytu. W przypadku niedokonania wpłaty przez bank, kredytobiorca zobowiązany był wpłacić – na żądanie banku – należną opłatę przygotowawczą na wskazany przez bank rachunek (§2 ust. 1 umowy).

Wypłata kredytu miała nastąpić niezwłocznie po złożeniu przez kredytobiorcę dyspozycji wypłaty kredytu, zgodnie z obowiązującym w banku wzorem oraz po ustanowieniu prawnego zabezpieczenia spłaty kredytu i innych warunków szczegółowo opisanych w umowie (§ 2 ust. 3 pkt 1, 2 i 3 umowy).

Oprocentowanie kredytu zostało ustalone jako zmienne i ustalone w oparciu o stopę referencyjną 6M LIBOR, zaokrągloną do czwartego miejsca po przecinku, obowiązującą w banku w dniu podpisania umowy kredytu, a w okresie kredytowania – w pierwszym dniu kolejnego okresy stabilizacji oprocentowania oraz przy uwzględnieniu marży banku w wysokości 2,20 punktu procentowego. Oprocentowanie zostało ustalone na dzień zawarcia umowy na poziomie 5,1350 % w stosunku rocznym. Pierwsza zmiana oprocentowania nastąpić miała po upływie 6 miesięcy od podpisania umowy. Każda następna zmiana następowała po upływie 6 miesięcy od poprzedniej zmiany. Powyższa zmiana nie stanowi zmiany umowy. O zmianie oprocentowania bank powiadomił kredytobiorcę pisemnie (§ 3 ust. 1-3 umowy).

Zgodnie z § 3 ust. 4 umowy, bank nalicza odsetki w okresach miesięcznych od kwoty aktualnego zadłużenia od dnia wypłaty kredytu do dnia poprzedzającego całkowitą spłatę zobowiązań z tytułu kredytu.

W § 3 ust. 5 umowy, wskazano, że w przypadku, gdy stopa oprocentowania, o której mowa w ust. 1 będzie wyższa w okresie kredytowania niż czterokrotność stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, bank pobiera odsetki naliczone według stopy równej czterokrotność stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego. Stopa kredytu lombardowego NBP na dzień zawarcia umowy wynosi 7,25%.

Kredyt został udzielony od dnia zawarcia umowy do 28 kwietnia 2038 r. (§1 ust. 2 umowy).

Splata kredytu następować miała wraz z odsetkami w złotych polskich. W umowie wskazano, że zmiana kursu waluty wpływa na wysokość salda kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowe (§ 4 ust. 1 umowy).

Kredyt i odsetki miały być spłacane w annuitetowych miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych, przy czym pierwsza i ostatnia rata mogła być ratą wyrównującą (§ 4 ust. 2 umowy).

Pierwszy termin spłaty kapitału i odsetek przypada na 5 dzień miesiąca następującego po miesiącu, w którym wystąpiła wypłata kredytu (§ 4 ust. 3 umowy). Przy czym termin spłat oraz wysokość rata określał harmonogram spłat, który stanowił integralną część umowy (§ 4 ust. 6 umowy). Harmonogram obejmował raty do dnia pierwszej zmiany oprocentowania i był przekazywany kredytobiorcy w dniu podpisania umowy, a harmonogram obejmujący kolejne raty do dnia następnej zmiany oprocentowania był przesyłany kredytobiorcy po każdej zmianie oprocentowania (§ 4 ust.6 umowy).

Splata kredytu następowała przez obciążanie należną kwotą kredytu i odsetek w terminach płatności, konta osobistego prowadzonego w banku (...) SA do wysokości wolnych środków na tym koncie (§ 4 ust. 7 umowy). Jednocześnie kredytobiorca zobowiązany był do zapewnienia w terminach płatności środków na tym koncie na spłatę zobowiązań (§ 4 ust. 8 umowy).

W umowie wskazano, że kredyt może być wielokrotnie przewalutowany, za co Bank pobiera prowizję w wysokości 0% w przypadku przewalutowania na walutę polską, zaś w przypadku przewalutowania na walutę wymiennalną 1% kwoty po przewalutowaniu (§ 4 ust. 13 umowy).

Stosownie do § 6 ust. 1 pkt 1 oprócz hipoteki ustanowionej na nabywanej nieruchomości, dodatkowym zabezpieczeniem kredytu stanowiło ubezpieczenie nieruchomości oraz kredytowanego niskiego wkładu własnego w T.U. (...) S.A. (§ 6 ust. 1 i 2 umowy).

Zgodnie z § 13 ust. 2 pkt 2 lit. c umowy z tytułu udzielonego kredytu bank pobiera od kredytobiorcy, oprócz opłaty przygotowawczej, o której mowa w § 2 ust. 1, opłatę z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu w wysokości na dzień zawarcia umowy kredytu 0,215 % kwoty ubezpieczonego kapitału za okres 3 miesięcy, co szacunkowo wynosi 209,55 zł wg kursu z dnia oszacowania kosztu oraz ubezpieczenia wkładu własnego w wysokości na dzień zawarcia umowy kredytu 3,5% kwoty udzielonego kapitału za okres 60 miesięcy, co wynosi szacunkowo 977,63 zł wg kursu z dnia oszacowania kosztu.

W § 13 ust. 3. umowy, poinformowano kredytobiorców, że ze względu na to, że wysokość rocznej stopy oprocentowania, o której mowa w § 3 ust. 1 w okresie korzystania z kredytu może ulec zmianie, faktycznie wykorzystana kwota kredytu może być niższa od kwoty ustalonej w umowie, a okres faktycznego korzystania z kredytu krótszy od uzgodnionego w umowie, całkowity koszt kredytu na dzień zawarcia umowy można ustalić jedynie przyjmując określone założenia. Przy założeniu, że roczna stopa oprocentowania nie ulegnie zmianie oraz, że kredyt zostanie wypłacony i spłacony w kwotach i terminach określonych w umowie, całkowity koszt kredytu obejmujący opłatę przygotowawczą, odsetki, koszty ustanowienia zabezpieczenia spłaty kredytu oraz inne koszty ponoszone przez kredytobiorcę - został określony na kwotę 117.790,78 zł.

W regulaminie wskazano, że kredyty w walutach wymiennalnych wypłacane są w złotych, przy zastosowaniu **kursu kupna** waluty obowiązującej w Banku w chwili wypłaty. Natomiast, kredyty w walutach wymiennalnych podlegają spłacie w złotych przy zastosowaniu **kursu sprzedaży** waluty obowiązującej w banku w chwili spłaty (§ 37 ust. 1 i 2 regulaminu).

Z kolei odsetki, prowizje oraz opłaty naliczane są w walucie kredytu i podlegają spłacie w złotych przy zastosowaniu **kursu sprzedaży** walut obowiązującej w banku w chwili spłaty. W przypadku kredytu w walucie wymiennalnej, w celu ustalania całkowitego kosztu i łącznej kwoty kosztów kredytu, stosuje się **kurs sprzedaży** waluty kredytu,

obowiązujący w banku w chwili ustalenia kosztu. W przypadku konieczności ustalenia w walucie wysokości kosztu podanego w złotych, stosuje się **kurs kupna** waluty kredytu, obowiązujący w banku w chwili ustalenia kosztu (§ 38 ust. 1 i 2 regulaminu).

Dodatkowo w § 40 ust. 1 regulaminu wskazano, że w przypadku kredytów walutowych lub kredytów przeznaczonych na spłatę kredytu walutowego może wystąpić różnica pomiędzy udzieloną a przewidzianą do wypłaty kwotą kredytu wyrażoną w złotych, wynikającą z różnic kursów walut. Ryzyko wystąpienia różnic kursowych ponosi kredytobiorca.

Stosownie do § 40 ust. 2 regulaminu, kredytobiorca zobowiązał się do pokrycia ewentualnej różnicy pomiędzy kwotą kredytu przeliczoną na złote po kursie kupna obowiązującym w dniu złożenia wniosku o kredyt, a kwotą kredytu przeliczoną na złote po kursie kupna z dnia wypłaty kredytu, niezbędną do zamknięcia inwestycji.

(dowód: umowa k. 28-31 oraz k. 202-209, regulamin k. 32-39 oraz k. 296-311)

Umowa została zawarta na wzorcu umownym, w którym powodowie nie mogli wprowadzić istotnych zmian.

(dowód: zeznania powodów – k. 560v-561)

W dniu 17.02.2012 r. strony podpisały aneks do umowy kredytu w przedmiocie zabezpieczenia umowy kredytu.

(dowód: wniosek o zmianę warunków – k. 210-214, oświadczenie powodów- k. 215, informacja o kosztach kredytu – k. 216-217, terminarz spłat kredytu i odsetek – k. 218-219, raport kredytowy – k. 22-22, decyzja kredytowa – k. 223, aneks nr (...) do umowy z dnia 17.02.2012 r. – k. 40 oraz k. 224-225)

Na wniosek powodów kredyt został wypłacony w dniu 02.05.2008 r. w kwocie 119,516,67 zł stanowiącą równowartość kwoty 57.368,92 CHF po kursie 2, (...).

Ponadto, zostały kredytowane również koszty – prowizja przygotowawcza w dniu 02.05.2008 r. w wysokości 573,69 CHF.

Powodowie w dniu 02.05.2008 r. uiszcili opłatę z tytułu składki ubezpieczenia pomostowego w kwocie 211,43 zł. Ponadto, powodowie uiszcili również dwie opłaty z tytułu składki ubezpieczenia niskiego wkładu tj. w dniu 02.05.2008 r. w kwocie 986,45 zł oraz w dniu 05.06.2013 r. w kwocie 660,80 zł. Pozwany dokonał zwrotu składki za niewykorzystany okres w kwocie 38,12 zł.

(dowód: dyspozycja wypłaty kredytu – k. 228, zlecenie uruchomienia kredytu – k. 229, zaświadczenie - k. 41-46 oraz k. 230-240)

Od dnia 5 czerwca 2008 r. do chwili obecnej kredyt jest spłacany przez powodów w PLN. Powodowie od dnia 5 czerwca 2008 r. do dnia 6 września 2021 r. uiszcili na rzecz pozwanego łącznie tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych kwotę 130.200,72 zł.

(dowód: zaświadczenie - k. 41-46 oraz k. 230-240, historia rachunku – k. 241-294)

Powodowie pismem z dnia 20.10.2021 r. złożyli reklamację do pozwanego w związku z nieważnością umowy. Pozwany nie uznał roszczeń powodów.

(dowód: pismo powodów– k. 53-55, pismo pozwanego – k. 56-57)

Pozwany w dniu 23.05.2023 r. oświadczył, że na podstawie art. 497 k.c. w zw. z art. 496 k.c. korzysta z prawa zatrzymania kwot wpłaconych na rzecz banku z tytułu umowy kredytu do czasu zwrotu przez pozwanego kwoty 120.736,85 zł stanowiącej równowartość wypłaconego kapitału kredytu.

(dowód: oświadczenie pozwanego z dnia 23.05.2023 r. – k. 538, 541)

Sąd zważył co następuje:

Roszczenie powodów o zapłatę kwoty 132.021,21 zł zostało uwzględnione w całości. Żądanie powodów o ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytu nr (...) z dnia 28 kwietnia 2008 r. Sąd uznał za zasadne. Oddaleniu podlegało roszczenie o zapłatę w nieznacznej części tj. dotyczące odsetek od kwoty 119.516,67 oraz części odsetek od kwoty 12.504,54 zł. W ocenie Sądu, mimo, że sama konstrukcja umowy nie jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego, to jednak zawiera ona postanowienia niedozwolone, których eliminacja skutkuje obiektywnym brakiem możliwości jej wykonania przez obie strony zgodnie z jej istotą.

Stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty przedłożone do akt sprawy, których wiarygodności żadna ze stron nie kwestionowała oraz zeznania świadka i powodów nie stwierdzając podstaw do podważenia ich wiarygodności.

Świadek B. Ł. (k. 514-527) oświadczyła, że pamięta powodów, ale nie pamiętała okoliczności związanych z udzieleniem kredytu powodom. Zeznała na okoliczność ogólnej zasady udzielenia kredytów u poprzednika prawnego pozwanego.

Powodowie domagali się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 132.021,21 zł oraz ustalenia nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytu nr (...) z dnia 28 kwietnia 2008 r. Jako żądanie ewentualne powodowie zgłosili roszczenia zapłaty kwoty 55.076,06 zł i 1.609,13 zł w związku z zastosowaniem w umowie klauzul niedozwolonych.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że powodowie wbrew twierdzeniom pozwanego mieli interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu na podstawie art. 189 k.p.c. Zgodnie z art. 189 k.p.c. można domagać się stwierdzenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli strona ma w tym interes prawny, rozumiany jako obiektywną potrzebę usunięcia wątpliwości lub niepewności co do istnienia lub charakteru stosunku łączącego ją z inną stroną. Przyjmuje się również, że interesu w wytoczeniu powództwa o ustalenie nie ma, jeżeli swój cel strona może osiągnąć formułując dalej idące żądanie, które będzie czynić zadość jej potrzebom, np. w formie żądania zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie nieistniejącego lub nieważnego stosunku prawnego.

W ocenie Sądu powodowie mają interes prawny w wystąpieniu z żądaniem pozwu, a polega on na tym, że w istocie domagają się definitywnego usunięcia niepewności prawnej co do istnienia nawiązanego na podstawie umowy stosunku prawnego lub jego treści w przypadku wyeliminowania niektórych ich postanowień z uwagi na ich niedozwolony charakter. Zgodnie z art. 385¹ k.c. skutkiem eliminacji takich postanowień nie zawsze musi być upadek całej umowy, gdyż co do zasady powinna ona obowiązywać dalej w zmienionej treści. W przypadku umowy długoterminowej, jakim jest objęta pozwem umowa kredytu, żądanie zwrotu kwot wypłaconych lub wpłaconych może wynikać z różnych przyczyn, zatem samo rozstrzygnięcie o uwzględnieniu lub oddaleniu żądania zapłaty na tle takiej umowy nie zawsze wyeliminuje wątpliwości co do jej istnienia lub treści. Taką możliwość daje natomiast rozstrzygnięcie o żądaniu ustalenia nieważności lub nieistnienia stosunku prawnego, jakim jest umowa kredytu wskutek jej upadku spowodowanego następczym powołaniem się przez kredytobiorcę – konsumenta – na niedozwolony charakter niektórych jej zapisów, względnie ustalenie, że te zapisy nie są dla niego wiążące (są bezskuteczne).

W zakresie zarzutu pozwanego dotyczącego nadużycia prawa podmiotowego przez powodów wskazać należy, że przepis art. 5 k.c. stanowi, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonanie prawa i nie korzysta z ochrony. Sąd w wytoczonym przez powodów powództwie nie dostrzega sprzeczności ani ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa ani z zasadami współżycia społecznego. W toku postępowania ocenie podlega treść umowy oraz okoliczności bezpośrednio związane z jej zawarciem z chwili jej podpisania. W związku z tym, badaniu podlega czynność prawna, na którą większy wpływ miał pozwany jako podmiot posiadający silniejszą pozycję gospodarczą. Zaznaczyć należy, że powodowie swe

roszczenia opierają przede wszystkim na abuzywności postanowień umownych, a nie fakcie, że doszło do wzrostu kursu waluty do której był indeksowany kredyt. Celem wytoczenia powództwa jest przesądzenie czy umowa po pierwsze wiąże strony, a jeśli tak to w jakim zakresie. Powyższe nie spełnia przesłanek wskazanych w art. 5 k.c.

Dla oceny zasadności roszczeń powodów o zapłatę konieczne będzie ustalenie w kolejności:

- dokonanie oceny czy zawarta umowa jest ważna i jaki jest jej rzeczywisty charakter,
- czy zawarte w umowie klauzule są abuzywne, a jeśli tak, to czy ich ewentualna wadliwość prowadziła do ustalenia nieważności umowy,
- ocena zasadności roszczenia o zapłatę.

Zasadnicze postanowienia umowy w ocenie Sądu spełniają przesłanki z art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia – dalej pr. bank.) i pozwalają na uznanie jej za umowę kredytu bankowego. Znane są bowiem strony umowy, kwota i waluta kredytu (57.942,61 CHF), cel, na jaki został udzielony (zakup i remont spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego), zasady i termin jego spłaty (ratalnie), wysokość oprocentowania i zasady jego zmiany (suma stałej marży i zmiennej stopy bazowej) oraz inne niezbędne warunki wynikające z art. 69 ust. 2 powołanej ustawy.

Oceny postanowień ww. umowy nie zmienia okoliczność, że kwota udzielonego kredytu została określona i poddana oprocentowaniu w walucie szwajcarskiej, a miała być wypłacona i spłacana w walucie polskiej. Zgodnie z art. 358 § 1 k.c., w jego brzmieniu w dacie zawierania umowy, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogły być wyrażone tylko w pieniądzu polskim z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie. Już w tej dacie art. 69 ust. 2 pkt 2 pr. bank. przewidywał możliwość zawierania umów kredytu ze wskazaniem waluty obcej, zaś wyjątek dopuszczający tego typu umowy z udziałem banków wynikał z obowiązujących wówczas przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe (pr. dewiz.). Zgodnie z art. 3 ust. 1 i 3 pr. dewiz. oraz art. 1 i 2 pkt 18 pr. dewiz. Dokonywanie obrotu dewizowego przez banki było dozwolone m.in. wówczas, gdy dotyczyło zawarcia umowy lub dokonania innej czynności prawnej powodującej lub mogącej powodować dokonywanie w kraju między rezydentami lub między nierezydentami rozliczeń w walutach obcych albo przeniesienie w kraju między rezydentami lub między nierezydentami własności wartości dewizowych, a także wykonywania takich umów lub czynności.

Nie ulega wątpliwości, że postanowienia umowy zawartej przez strony przewidywały rozliczenia kredytu w walucie szwajcarskiej, jak również wypłatę w PLN oraz spłatę w PLN po dokonaniu przeliczenia raty z (...). Tym samym umowa stron mogła powodować rozliczenia w walutach obcych i przenoszenie własności wartości dewizowych, a zatem mieściła się w ramach ustawowego zezwolenia, stanowiącego jednocześnie wyjątek od zasady wyrażonej w art. 358 § 1 k.c.

Powodowie wnosili o udzielenie im kredytu w kwocie 57.368,92 CHF. Jak już wskazano, w umowie wyraźnie określono, że wypłata kredytu nastąpi wyłącznie w złotych (§ 37 regulaminu). Spłata kredytu wyrażonego w (...) mogła natomiast następować wyłącznie w złotych (§ 38 regulaminu). Oznaczałoby to, że walutą zobowiązania kredytowego był frank szwajcarski (...), jednak walutą jego wykonania – zgodnie z treścią umowy – miała być waluta polska (PLN).

Istota umowy sprowadzała się zatem do zobowiązania Banku, że postawi do dyspozycji kredytobiorców pewną kwotę w PLN, która w dacie wypłaty stanowić miała równowartość kwoty wyrażonej dokładnie w (...), zaś powodowie zobowiązali się spłacać w PLN równowartość rat kredytu wyrażonych w (...) według wartości takiej raty na dzień spłaty.

Umowa stron zawiera zatem elementy przedmiotowo istotne, które mieszczą się w konstrukcji umowy kredytu bankowego i jako takie stanowią jej w pełni dopuszczalny oraz akceptowany przez ustawodawcę wariant. O akceptacji takiej świadczy nadto wyraźne wskazanie tego rodzaju kredytów (denominowanych) w treści art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 prawa bankowego oraz wprowadzenie art. 75b prawa bankowego, na podstawie nowelizacji tej ustawy, które

to zmiany weszły w życie z dniem 26 sierpnia 2011 r. Umowa taka jest nadto dopuszczalna na podstawie art. 353¹ k.c., zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Istota umowy stron polegała bowiem na stworzeniu przez Bank możliwości wykorzystania przez powodów równowartości określonej kwoty pieniędzy z obowiązkiem zwrotu w określonym czasie takiej równowartości, przy czym miernikiem tych wartości pozostawać miał kurs waluty szwajcarskiej do waluty polskiej. Zauważyć trzeba, że ryzyko zmiany kursu waluty przyjętej jako miernik wartości świadczenia z zasady może wywoływać konsekwencje dla obu stron – w przypadku podwyższenia kursu podwyższając wartość kredytu w PLN, którą miał oddać do dyspozycji Bank, a nadto podwyższając jego wartość, którą miał spłacać kredytobiorca, a w przypadku obniżenia kursu - obniżając wysokość tych świadczeń. W konsekwencji trudno uznać, aby konstrukcja umowy kredytu denominowanego w walucie obcej, a realizowanego w walucie polskiej, była w swej zasadzie sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego. Ryzyko takiego ukształtowania stosunku prawnego obciąża bowiem obie strony.

Niemniej, wskazany mechanizm obliczania wzajemnych zobowiązań w sposób określony w umowie stron wymaga oceny w aspekcie sposobu ustalania kursu waluty niezbędnego do tych operacji, gdyż powodowie podnieśli zarzut, że postanowienia umowy w tym zakresie mają charakter niedozwolony.

Zgodnie z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszając jego interesy, nie są wiążące, jeżeli nie zostały uzgodnione indywidualnie. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, co w szczególności odnosi się do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem „wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem będą klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść”, przy czym uznanie, że treść danego postanowienia umownego została indywidualnie uzgodniona wymagałoby wykazania, że „konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego (abuzywnego) postanowienia wzorca umownego”, a „konkretny zapis był z nim negocjowany” (wyrok SA w Warszawie z 14 czerwca 2013 r. w sprawie VI ACa 1649/12 ; wyrok SA Warszawa z dnia 15 maja 2012 r. w sprawie VI ACa 1276/11, wyrok SA w Poznaniu z 6 kwietnia 2011 r. w sprawie I ACa 232/11).

W związku ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ((...)), zajęтым w wyroku z dnia 3 października 2019 r. w sprawie (...)na tle wykładni dyrektywy (...), i podtrzymanym tam poglądem dotyczącym natury klauzul wymiany (czyli dotyczących kursów walutowych stosowanych do rozliczeń umów kredytowych), które wprowadzając do umów kredytowych ryzyko kursowe, określają faktycznie główny przedmiot umowy (pkt 44 powołanego wyroku), należy przyjąć, że postanowienia umowy stron w tym zakresie, jeżeli nie zostały sformułowane jednoznacznie, podlegają kontroli w celu stwierdzenia, czy nie mają charakteru niedozwolonego (art. 385⁽¹⁾ § 1 zd. drugie k.c.). W przypadku uznania ich za niedozwolone, a tym samym za niewiążące kredytobiorcę, który zawiera umowę jako konsument, konieczne staje się również rozważenie skutków tego stanu rzeczy.

Nie ulega wątpliwości, że powodowie zawarli umowę jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c. Wynikało to wprost z celu umowy oraz nie było kwestionowane przez pozwanego.

W konsekwencji należy dokonać oceny postanowień dotyczących kursów używanych do przeliczenia zobowiązań stron w ramach umowy. Ich istota sprowadza się do wskazania, że wysokość zobowiązań wynikających z umowy będzie wielokrotnie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty. Bezspornie mechanizm (konkretny sposób) ustalania kursu nie został opisany w żaden sposób w umowie, gdyż regulamin odnosił się jedynie do kursu waluty obowiązującego w Banku. Zasady ustalania kursów walut nie zostały opisane ani w umowie ani w regulaminie. Oznacza to, że zgodnie z umową Bank miał całkowitą swobodę w zakresie ustalania kursu waluty. Ponadto nie ulega wątpliwości, że umowa stron stanowiła wzorzec umowny stosowany w Banku. Układ umowy wskazuje, że

kredytobiorcy mogli określić potrzebną im kwotę, wybrać walutę kredytu, określić przeznaczenie kredytu, uzgodnić okres kredytowania, sposób zabezpieczenia. Nie ma jednak podstaw do przyjęcia, że pozostałe postanowienia i oświadczenia były możliwe do wynegocjowania. Do tego byłoby bowiem konieczne wykazanie, że kredytobiorcy mieli realny wpływ na kształt każdego z tych postanowień, czyli przedstawiono im możliwość jego zmiany, z której zrezygnowali. Taka okoliczność nie wynika natomiast z zeznań świadka i powodów co oznacza, że postanowienia w zakresie kursów wymiany nie były uzgodnione indywidualnie w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c. Powódka S. G. zeznała „Nie negocjowaliśmy umowy, byliśmy umówieni na podpisanie umowy i podpisaliśmy. Gdy przyszliśmy do banku, umowa była przygotowana. Czytaliśmy umowę przed podpisaniem. Nie mieliśmy pytań. Bank nie informował nas, w jaki sposób będzie ustalał kurs (...) dla potrzeb rozliczenia umowy.” (k. 560v), zaś powód P. G. zeznał „Nie mieliśmy wpływu na żadne negocjacje. Dokumenty, które podsuwał nam pracownik były uznane za standardowe, żebyśmy mogli uzyskać ten kredyt.” (k.561). Brak jest dowodu, aby kredytobiorcy zostali poinformowani, w jaki sposób te kursy są kształtowane i świadomi tego wyrazili zgodę na ich stosowanie.

W ocenie Sądu nie doszło zatem do indywidualnego uzgodnienia wszystkich postanowień umowy.

W konsekwencji, w ocenie Sądu nie ma podstaw do przyjęcia, że postanowienia umowy w zakresie mechanizmu ustalania kursu waluty, wyznaczającego wysokość zobowiązania powodów względem pozwanego, a tym samym i wysokość świadczenia głównego banku, zostały w przypadku umowy stron uzgodnione indywidualnie. Jako że powodowie wskazywali, że te postanowienia są niedozwolone, należało rozważyć, czy – skoro dotyczą głównego przedmiotu umowy – są wystarczająco jednoznaczne i czy wynikające z nich prawa lub obowiązki stron zostały ukształtowane sprzecznie z dobrymi obyczajami lub w sposób rażąco naruszający interesy powodów jako konsumentów. Odwołują się one do kursów waluty, co do której wskazano jedynie, że chodzi o kursy obowiązujące w banku, bez wskazania, w jaki konkretnie sposób są one ustalane. To zaś nie pozwala na jednoznaczne określenie zakresu tych postanowień i konsekwencji płynących dla kredytobiorcy. Nie można uznać, aby tak sformułowane postanowienia były wystarczające jednoznaczne. Kwestionowane postanowienia umowy wskazywały na dwa rodzaje kursów – kurs kupna do ustalenia wysokości kredytu, którą należy wypłacić w PLN oraz kurs sprzedaży do ustalenia wysokości kolejnych rat spłaty w PLN. Zważywszy, że sposób ustalania tych kursów nie został określony w umowie, oznacza to, że mógł on być wyznaczane jednostronnie przez Bank, czego nie zmienia okoliczność, że w pewnym zakresie mógł też doznawać ograniczeń ze strony regulatora rynku, czy z uwagi na sytuację gospodarczą, gdyż kredytobiorca nie miał na to żadnego wpływu. Na tle tak ukształtowanych postanowień dotyczących kursu waluty, która ma być miernikiem waloryzacji (przeliczenia) zobowiązań wynikających z umów kredytu bankowego utrwalony jest już pogląd, że mają one charakter niedozwolony, gdyż są „nietransparentne, pozostawiają pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarczają kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron” (uzasadnienie wyroku SN w sprawie V CSK 382/18). Wysokość kredytu wyrażonego w walucie obcej do wypłaty w walucie polskiej, a następnie wysokość, w jakiej spłaty w walucie polskiej, będą zaliczane na spłatę kredytu wyrażonego w walucie obcej, zależą bowiem wyłącznie od jednej ze stron umowy. Powyższe oznacza, że po zawarciu umowy kredytobiorcy mieli ograniczoną możliwość przewidzenia wysokości kwoty, jaka zostanie im wypłacona (z uwagi na wypłatę kredytu w transzach Bank miał czas, w trakcie którego mógł zmienić swój kurs), a następnie wysokości zadłużenia w PLN, skoro kursy wymiany w toku dalszego wykonywania umowy określić miał Bank. Pozwany mógł zatem w sposób dowolny kształtować wysokość swojego zobowiązania do wypłaty kwoty kredytu, jak również wysokość zobowiązania kredytowego w toku spłaty kredytu. Tym samym uzyskał też narzędzie do potencjalnego zminimalizowania niekorzystnych dla siebie skutków zmiany kursów na rynku międzybankowym lub zmian w zakresie oprocentowania (obniżka stopy bazowej), gdyż teoretycznie mógł je rekompensować zmianami kursu przyjętego do rozliczenia kredytu.

W ocenie Sądu przyznanie sobie przez pozwanego we wskazanych postanowieniach jednostronnej kompetencji do swobodnego ustalania kursów przyjmowanych do wykonania umowy mogłoby prowadzić do wniosku, że mogłaby ona zostać uznana za sprzeczną z dobrymi obyczajami i naruszającą interesy kredytobiorców w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy (art. 385² k.p.c. – uchwała SN z 20 czerwca 2018 r. w sprawie III CZP 29/17). Takie rozwiązania dawały Bankowi, czyli tylko jednej ze stron stosunku prawnego, możliwość przerzucenia na

kredytobiorców całego ryzyka wynikającego ze zmiany kursów waluty i pozostawiały mu całkowitą swobodę w zakresie ustalania wysokości ich zadłużenia przez dowolną i pozbawioną jakichkolwiek czytelnych i obiektywnych kryteriów możliwość ustalania kursu przyjmowanego do rozliczenia spłaty kredytu.

Dodatkowo wskazać należy, że swobodę ustalania kursu przez Bank eliminować by mogła jedynie możliwość wypłaty kredytu w walucie kredytu oraz spłaty w tej walucie, gdyż do wszystkich pozostałych walut Bank miał prawo stosować własny kurs. Oznacza to również, że możliwość spłaty w walucie kredytu nie przywracała wystarczająco nierównowagi między stronami wynikającej z tego, że na etapie wypłaty kredytu, którego wysokość określono w (...), ale wypłata miała nastąpić wyłącznie w PLN, wysokość wypłacanego kredytu w PLN ostatecznie zależała zawsze od decyzji Banku w ramach ustalonego przez Bank kursu waluty.

W świetle powyższych okoliczności przyjąć należy, że postanowienia uprawniające Bank do jednostronnego i nieskrępowanego ustalania kursu przyjmowanego do rozliczenia umowy stron można by uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c. Nie ma znaczenia, czy z możliwości dowolnego kształtowania kursu Bank korzystał. Dla uznania postanowienia umownego za niedozwolone wystarczy bowiem taka jego konstrukcja, która prowadzi do obiektywnej możliwości rażącego naruszenia interesów konsumenta, przy czym zgodnie z art. 385² k.c. ewentualna abuzywność postanowień umowy podlega badaniu na datę jej zawarcia z uwzględnieniem towarzyszących temu okoliczności i innych umów pozostających w związku z umową objętą badaniem (uchwała SN z 20 czerwca 2018 r. w sprawie III CZP 29/17).

Skoro zatem dla oceny abuzywności zapisów umów istotny jest stan z daty ich zawarcia, to bez znaczenia dla tej oceny pozostaje, w jaki sposób pozwany wykonywał lub wykonuje umowę, w szczególności to, w jaki sposób ustalał, czy też ustala swoje kursy, czy odpowiadały one kursom rynkowym, w jaki sposób pozyskiwał środki na prowadzenie akcji kredytowej i w jaki sposób księgował, czy też rozliczał te środki oraz środki pobrane od kredytobiorców.

Podsumowując, w ocenie Sądu wskazane wyżej postanowienia umowy dotyczące stosowania dwóch różnych rodzajów kursów, które mogły być swobodnie ustalone przez jedną ze stron umowy (Bank) nie zostały uzgodnione indywidualnie i kształtowały zobowiązania kredytobiorców w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, naruszając ich interesy, a zatem miały charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ k.c., a w związku z tym nie były wiążące dla powodów. Wylimitowanie wskazanych zapisów przy zachowaniu postanowień dotyczących określenia kwoty kredytu w (...) oznaczałoby, że kwota kredytu powinna zostać przeliczona na PLN, a kredytobiorcy w terminach płatności kolejnych rat powinni spłacać raty w PLN, przy czym żadne postanowienie nie precyzowałoby kursu, według którego miałyby nastąpić takie rozliczenia. Nie ma przy tym możliwości zastosowania w miejsce wylimitowanych postanowień żadnego innego kursu waluty.

Zgodnie z wiążącą wszystkie sądy Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy(...) dokonaną przez (...) w powołanym już wyżej wyroku z dnia 3 października 2019 r. w sprawie(...):

w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy (którą implementowały do polskiego porządku prawnego przepisy art. 385¹ i nast. k.c.), skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje,

w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym albo przepisem, który można by zastosować za zgodą stron, o ile brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi (pkt 48, 58 i nast. wyroku (...)),

nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, nie mających charakteru dyspozytywnego, gdyż spowodowałoby to twórczą interwencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów zamierzoną przez strony, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów (dotyczy m.in. art. 56 k.c., art. 65 k.c. i art. 354 k.c. - por. w szczególności pkt 57-62 wyroku (...)),

w przypadku ustalenia, że wyeliminowanie postanowień niedozwolonych powoduje zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy, nie ma przeszkód, aby przyjąć, zgodnie z prawem krajowym, że umowa taka nie może dalej obowiązywać (por. w szczególności pkt 41-45 wyroku (...)),

nawet jeżeli skutkiem wyeliminowania niedozwolonych postanowień miałyby być unieważnienie umowy i potencjalnie niekorzystne dla konsumenta następstwa, decyzja co do tego, czy niedozwolone postanowienia mają obowiązywać, czy też nie, zależy od konsumenta, który przed podjęciem ostatecznej decyzji winien być poinformowany o takich skutkach (por. w szczególności pkt 66-68 wyroku (...)).

Wskazać przy tym trzeba, że ani prawo unijne, ani prawo polskie nie wymaga, aby w związku z zastrzeżeniem klauzuli abuzywnej konsument bezwzględnie uzyskał możliwość powołania się na nieważność całej umowy (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie C-453/10, J. P. i V. P. przeciwko SOS financ spol. sr.o., (...) -144, pkt 33). Brak możliwości stosowania norm o charakterze ogólnym nie pozwala na sięgnięcie do domniemanej woli stron lub utrwalonych zwyczajów (art. 65 k.c. i art. 56 k.c.), które w odniesieniu do innych stosunków prawnych pozwalałyby na ustalenie wartości świadczenia określonego w walucie obcej np. przez odniesienie się do tej waluty według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski lub innych kursów wskazywanych przez strony w umowie. Nie ma zwłaszcza możliwości sięgnięcia po przepis art. 358 § 2 k.c., który posługuje się kursem średnim NBP w przypadku możliwości spełnienia świadczenia wyrażonego w walucie obcej. Po pierwsze, świadczenie obu stron było wyrażone w walucie polskiej (wypłata kredytu i jego spłata następowały bowiem w PLN, a (...) był tylko walutą denominacyjną). Po drugie, wspomniany przepis nie obowiązywał w dacie zawarcia umowy (wszedł w życie z dniem 24 stycznia 2009 r.), zaś uznanie pewnych postanowień umownych za niedozwolone skutkuje ich wyeliminowaniem z umowy już od daty jej zawarcia, co czyni niemożliwym zastosowanie przepisu, który wówczas nie obowiązywał. Nawet gdyby uznać, że art. 358 § 2 k.c. mógłby być stosowany do skutków, które nastąpiły po dacie jego wejścia w życie, to nadal brak byłoby możliwości ustalenia kursu, według którego należałoby przeliczać zobowiązania stron sprzed tej daty, czyli przede wszystkim ustalić wysokości zadłużenia w (...) po wypłacie kredytu.

W ocenie Sądu eliminacja postanowień określających kurs wymiany i brak możliwości uzupełnienia umowy w tym zakresie mogła skutkować brakiem możliwości jej wykonania przez obie strony zgodnie z jej istotą, tj. jako umowy kredytu bankowego.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 pr. bank. umowa kredytu polega bowiem na tym, że Bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Po wyeliminowaniu z umowy stron postanowień dotyczących kursów wymiany, wiadomo jedynie, że Bank zobowiązuje się postawić do dyspozycji kredytobiorcy równowartość określonej kwoty franków szwajcarskich w złotych polskich, lecz nie wiadomo, jak ma być ustalona ta równowartość (według jakiego miernika). Podobnie nie wiadomo, jaką kwotę powinni zwrócić kredytobiorcy, która miałaby być równowartością rat określonych w (...). Nie eliminuje tego możliwość spłaty w (...), gdyż nie w takiej walucie nastąpiła wypłata kredytu, a co więcej, nie wiadomo, czy Bank wywiązał się ze swojego zobowiązania, gdyż nie wiadomo, na podstawie jakiego kursu przeliczyć równowartość kredytu określonego w (...) na wypłatę w PLN. W konsekwencji trudno byłoby ustalić kwoty kredytu w walucie wykonania zobowiązania, a brak jednoznacznego określenia kwoty kredytu udostępnianego i podlegającego zwrotowi (czy to w postaci ściśle określonej kwoty, czy to przez ściśle i jednoznaczne określenie parametrów do jej ustalenia – np. kursu wymiany) oznaczałaby brak jednego z przedmiotowo istotnych elementów umowy kredytu wskazanych w art. 69 pr. bank.

Brak jednego z takich elementów oznacza, że umowa jest niezgodna z art. 69 pr. bank. i tym samym sprzeczna z prawem i z tego względu nieważna (art. 58 k.c.). Nieważność umowy oznacza, że nie istnieje stosunek zobowiązaniowy między stronami, jaki miałby powstać w wyniku jej zawarcia.

Dodać należy, że wobec pierwotnej wady przedmiotowej umowy, aneks sporządzony do umowy nie wprowadził w niej skutecznych istotnych zmian. Dotyczył on jedynie zabezpieczenia spłaty kredytu. Mechanizm waloryzacji został w praktyce od początku uznany za bezskuteczny. Treść aneksu nie miała sanować go.

Z podanych przyczyn, na podstawie art. 189 k.p.c. w związku z art. 58 § 1 k.c. i art. 69 pr. bank, powództwo o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego między stronami wynikającego z umowy o kredyt nr (...) zawartej w dniu 28 kwietnia 2008 r. między stroną powodową a poprzednikiem prawnym pozwanego (Bank (...) S.A.) należało uwzględnić, o czym Sąd orzekł jak w **punkcie III sentencji wyroku**.

Z uwagi na powyższe w oparciu o art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 132.021,21 zł o czym orzekł jak w **punkcie I sentencji wyroku**.

Powyższa kwota stanowi sumę świadczeń uiszczonych przez powodów tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych w okresie od dnia 5 czerwca 2008 r. do 6 września 2021 r. w kwocie 130.200,72 zł oraz z tytułu składki ubezpieczenia pomostowego w kwocie 211,43 zł i składki ubezpieczenia niskiego wkładu w kwocie 986,45 zł i 660,80 zł (pomniejszona o zwrot składki za niewykorzystany okres w kwocie 38,12 zł). Powyższa kwota nie była sporna między stronami, wynikała ona z dokumentów pochodzących zarówno od powodów jak i pozwanego. Pozwany nie kwestionował zaświadczenia przedłożonego przez powodów. Dokonanie zsumowania wpłat dokonanych przez powodów nie stanowi skomplikowanego działania matematycznego. Z tego względu Sąd pominął wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych jako nieistotny dla rozstrzygnięcia.

Bezzasadne jest powoływanie się na przez Bank na brak obowiązku zwrotu świadczenia z uwagi na przepisy art. 411 k.c., gdyż w pkt. 1 tej regulacji wyraźnie wskazano, że nie dotyczy on sytuacji, w której zwrot ma dotyczyć świadczenia spełnionego m.in. w wykonaniu nieważnej czynności prawnej – jak w sprawie niniejszej.

Strona powodowa spłacając kredyt nie spełniała również świadczeń z tytułu umowy przed nadejściem terminu ich wymagalności (art. 411 pkt 4 k.c.), skoro z uwagi na nieważność umowy nie była zobowiązana do takich spłat, a co najwyżej do zwrotu świadczenia nienależnego, jakim stała się wypłacona jej kwota kredytu.

Sąd uwzględnił zarzut zatrzymania zgłoszony przez pozwanego na podstawie art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. jednak do innej kwoty niż wskazana przez pozwanego – o czym orzekł w **punkcie I sentencji wyroku**. W związku z ustaleniem nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu oraz zasądzeniem zwrotu świadczeń spełnionych przez powodów w okresie od 06.06.2008 r. do 06.09.2021 r. na rzecz pozwanego, pozwanemu przysługuje również roszczenie względem powodów. Zgodnie z art. 497 k.c. prawo zatrzymania z art. 496 k.c. znajduje zastosowanie również w przypadku nieważności umowy wzajemnej. Umowa kredytu zawarta pomiędzy stronami była właśnie taką umową. Tym samym roszczenie powodów o zwrot łącznie kwoty 132.021,21 zł i roszczenie pozwanego o zwrot kwoty 120.736,85 zł są świadczeniami wzajemnymi. Z uwagi na to, że pozwany w wyniku nieważnej umowy świadczył na rzecz powodów poprzez wypłatę kwoty 119.516,67 zł, może domagać się zwrotu świadczenia w takiej wysokości i z tego względu Sąd uwzględnił zarzut zatrzymania zgłoszony przez pozwanego w takiej wysokości.

W konsekwencji, Sąd nie zasądził odsetek za opóźnienie od dochodzonej przez powodów kwoty 119.516,67 zł od dnia 29.10.2021 r. do dnia zapłaty ponieważ pozwany ze względu na zgłoszony zarzut zatrzymania nie pozostaje w opóźnieniu w spełnieniu świadczenia. W związku z tym powództwo o zasądzenie odsetek od kwoty 119.516,67 zł podlegało oddaleniu wobec nie spełnienia przesłanek z art. 481 § 1 k.c., o czym Sąd orzekł w **punkcie IV sentencji wyroku**.

Powodowie żądali zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie również od kwoty ponad uwzględniony zarzut zatrzymania tj. od kwoty 12.504,54 zł (132.021,21 zł – 12.504,54 zł) od dnia 29.10.2021 r. do dnia zapłaty i to żądanie zostało uwzględnione jedynie w części – co do zasądzenia odsetek za opóźnienie jednakże od innej daty początkowej. Żądanie powodów zostało uznane przez Sąd za zasadne od dnia 09.11.2023 r. tj. od dnia wydania wyroku. Z uwagi na skomplikowany charakter sprawy, konieczność pouczenia powodów przez Sąd o skutkach uznania

umowy za nieważną, mnogość zarzutów oraz rozbieżność orzecznictwa pozwany dopiero po przeprowadzeniu całego postępowania dowodowego miał dostateczną wiedzę, która pozwalała pozwanemu na ocenę zasadności roszczeń powodów.

Należy tu podkreślić, iż rozwiązanie to nie statuuje powodów jako konsumentów w sytuacji gorszej niż innych uczestników obrotu. Jest ono właśnie konsekwencją wynikającą z uprzywilejowania ich pozycji, w wyniku której jednostronnym oświadczeniem mogą spowodować rozerwanie węzła prawnego albo też utrzymanie zobowiązania.

W związku z tym, Sąd na podstawie art. 481 § 1 k.c. zasądził odsetki za opóźnienie od kwoty 12.504,54 zł od dnia 09.11.2023 r. do dnia zapłaty, o czym orzekł w **punkcie II sentencji wyroku**, zaś w pozostałym zakresie żądanie o zasądzenie odsetek oddalił, o czym orzekł w **punkcie IV sentencji wyroku**.

Uwzględnienie tego żądania dezaktualizuje potrzebę odnoszenia się do żądania ewentualnego.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. poprzez obciążanie pozwanego obowiązkiem ich zwrotu na rzecz powodów w całości. Powodowie ulegli swemu żądaniu w nieznacznym zakresie tj. odnośnie odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 119.516,67 zł oraz odnośnie odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 12.504,54 zł od dnia 29.10.2021 r. do dnia 08.11.2023 r.

Sąd nie znalazł podstaw do zasądzenia na rzecz powodów zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w podwójnej wysokości, o co wnosili powodowie. Niniejsza sprawa nie wymagała ponad standardowego nakładu pracy ze strony pełnomocnika oraz licznej wymiany pism procesowych.

Koszty procesu po stronie powodowej obejmowały uiszczoną opłatę od pozwu (1.000 zł), opłatę za pełnomocnictwa (34 zł), wynagrodzenie pełnomocnika (radca prawny) w stawce wynikającej z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (10.800 zł).

O odsetkach od zasądzonych kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

Z tego względu Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.834 zł, o czym orzekł jak w **punkcie V sentencji wyroku**.